

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS BAMIDBAR • MAAMAR 10

ביאור מעט ע"פ וארשתיך לי

Uma breve explicação de
“E desposar-te-ei comigo”

DEDICADO EM HONRA DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

O pai do Rebe, Reb Levi Itzchak

LikuteiTorah.com

A PARASHÁ CHASSÍDICA

likuteitorah.com/pt/likutei-torah/bamidbar/10/

1 ביאור מעט ע"פ וארשתיך לי

Breve explicação sobre [o versículo] “E te desposarei comigo.”

2 בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך חצרות הביא מ"ש בזהר ס"פ ויחי (דרמ"ח ע"ב) ע"פ כלתה נפשי

לחצרות ה', ובתי בראי אינון אקרון חצרות ה' ועפ"י [ועל פי זה] פי'

No Pardes, em Erchei HaKinuyim, na entrada “Chatzerot” (pátios), ele cita o que está escrito no Zohar, ao final de Parshat Vayechi (fólio 248b), sobre [o versículo] “Minha alma anseia pelos pátios de Havayá”: “E as casas exteriores (batei bara’ei) são chamadas ‘os pátios de Havayá’.” E, com base nisso, ele explica

שהם הז"ת [הז"ת תחתונות] דאצי" כי כמו שהחצר בית שער לבית כן הז"ת [הז"ת תחתונות] הם בית שער לג' ספירות העליונות.

que eles são as sete inferiores [Sefirot] de Atsilut (Emanação): pois, assim como o pátio é uma antecâmara da casa, as sete inferiores [Sefirot] são uma antecâmara das três Sefirot superiores.

3 ועמשי"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] ע"פ ויושט המלך לאסתר. נת' [נתבאר] החילוק בין חצר לבית שאין המלך דר

בקביעות בחצר כמו בבית.

E veja o que foi escrito acima sobre [o versículo] “E o rei estendeu a Ester”. [Ali] foi explicado a diferença entre um pátio e uma casa: o rei não reside permanentemente no pátio como [reside] na casa.

וזה י"ל [יש לומר] ג"כ בענין ז"ת [ז"ת תחתונות] לגבי ג"ר [ג"ר ראשונות] והוא כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] הובא בסש"ב [בספר של בינונים] פל"ה שאור א"ס ב"ה אינו מתייחד אפילו בעולם האצילות אלא ע"י התלבשותו תחלה בספירת חכמה כו'

E o mesmo pode ser dito também a respeito das sete [Sefirot] inferiores em relação às três [Sefirot] primeiras. Isso está de acordo com o que foi escrito em Etz Chaim, citado em Sefer Shel Beinonim (Tanya), capítulo 35: que a Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito seja Ele, não Se une nem mesmo no Mundo de Atsilut, exceto por primeiro Se revestir na sefirá de Chochmá (sabedoria), etc.

נמצא עיקר השראת והתגלות אור א"ס הוא בחכמה עילאה ונקי איהו וחיוהי חד וע"י החכמה נמשך ומתלבש במדות ונקי איהו וגרמוהי.

Conclui-se que a principal habitação e revelação da Luz Infinita está na Chochmá suprema, e [isso] é chamado “Ele e Suas forças vitais são um”; e, por meio de Chochmá, ela é atraída para baixo e se reveste nos atributos emocionais (midot), e [isso] é chamado “Ele e Seus recipientes” (ihu vegarmohi).

4 וזהו דאורייתא דמחכמה נפקת נקי היכלא עילאה דקב"ה [דקודשא בריך הוא] שהמלך דר בו בקביעות ואוי"א [ואבא ואימא] הם תרין ריעין דלא מתפרשין.

E é por isso [que] a Torá, que “procede de Chochmá”, é chamada de “palácio superno (heichala ilaá) do Santo, bendito seja Ele”, no qual o Rei reside permanentemente; e Abá e Imá (Chochmá e Biná) são “dois companheiros que nunca se separam”.

אבל הז"ת [הז' תחתונות] נקי חצרות. ופי' חצר החיצונה וחצר הפנימית י"ל [יש לומר] לפ"ז [לפי זה] שהן חיצונית הכלים דז"א ופנימית הכלים וכעין מ"ש בלקוטי הש"ס [הששה סדרים] להאריז"ל [להאריזי זכרוננו לברכה] ד"ח ע"א דע כי הנצח וההוד נקראים בתי בראי

Mas as sete inferiores [Sefirot] são chamadas de “pátios”. Pode-se dizer que, segundo isso, o pátio exterior e o pátio interior correspondem à dimensão exterior (chitsoniyut) dos recipientes de Zeir Anpin (os atributos emocionais) e à dimensão interior (pnimiyut) dos recipientes; algo semelhante ao que está escrito em Likkutei HaShas do Arizal, fólho 8a: “Saiba que Nétsach e Hod são chamados de ‘casas exteriores’ (batei bara’ei),

אבל פנימיותם עצמם נקי גוואי, ובזהר פ' לך לך דצ"ד ע"ב ע"פ ישכון חצריך נתבאר דחצירך הם ציון וירושלים שהם יסוד ומלי (כמ"ש במק"מ [במקדש מלך] שם עיין בזהר פ' ויחי דרי"ט ע"א).

mas sua própria dimensão interior é chamada de “interior” (gava’ei).” E no Zohar, Parshas Lech Lecha, fólho 94b, sobre [o versículo] “habitará em Teus pátios”, explica-se que “Teus pátios” são Tsion e Jerusalém, que correspondem a Yessod (fundamento) e Malchut (soberania) (como está escrito no Mikdash Melech, ali; veja o Zohar, Parshas Vayechi, fólho 219a).

וי"ל [ויש לומר] דכ' בחי' אלו הן חצר החיצונה וחצר הפנימית והוא כמבואר במ"א ע"פ כרוב אחד מקצה מזה הוא ז"א דאצילות

E pode-se dizer que esses dois níveis são o pátio exterior e o pátio interior. Isso corresponde ao que é explicado em outro lugar sobre [o versículo] “Um querubim numa extremidade, deste lado”: [este] é Zeir Anpin de Atsilut,

שהוא ירידת אור א"ס מלמעלה למטה והמלי הוא מקור ביי"ע ושרשם שבאצילות כו' לכן המלי נקי חצר החיצונה שהוא מקור הנבראים.

que é a descida da Luz Infinita de cima para baixo; e Malchut é a fonte de Beriá, Yetsirá e Assiá, e sua raiz que se encontra em Atsilut, etc. Portanto, Malchut é chamada de pátio exterior, pois é a fonte dos seres criados.

אבל יסוד ז"א הוא בחי' חצר הפנימית הפונה קדים כו' (וכה"ג [וכהאי גוונא] פי' במאורי אור אות ח' סי' נ').

Mas Yessod de Zeir Anpin corresponde ao nível do pátio interior, “voltado para o leste”, etc. (E algo semelhante é explicado em Meorei Or, letra ches, seção 50.)

וזהו כלתה נפשי לחצרות ה' ועמ"ש במ"א ע"פ כי תשמע בקול כו' לעשות הישר כו' דחצר החיצונה הוא פסוד"ז [פסוקי דזמרה] וחצר הפנימית היא ק"ש [קריאת שמע]

E este é [o sentido de] “Minha alma anseia pelos pátios de D'us”. E veja o que está escrito em outro lugar sobre [o versículo] “Quando escutares a voz”, etc., “para fazer o que é reto”, etc.: o pátio exterior é Pesukei deZimra (Versículos de Louvor) e o pátio interior é o Shemá,

כי בפסוד"ז [בפסוקי דזמרה] נזכר גדולתו ית' ממה שהוא מחיה עולמות ומלאכים כמ"ש הללו את ה' מן השמים כו' כל מלאכיו כו' הללוהו ברכיע עוזו כו' אשר מקור חיותן נקי חצר החיצונה.

pois em Pesukei deZimra fala-se da grandeza d'Ele, bendito seja, em termos de como Ele dá vida aos mundos e aos anjos, como está escrito: “Louvai D'us desde os céus”, etc., “todos os Seus anjos”, etc., “Louvai-O no firmamento do Seu poder”, etc.; e a fonte da força vital deles é chamada de pátio exterior.

אבל ק"ש [קריאת שמע] שבה נאמר קבלת עול מלכות שמים ועול מצות זהו בחי' חצר הפנימית הפונה קדים שהתורה נקי משל הקדמוני קדמונו של עולם כו' ועמ"ש מענין זה ג"כ בד"ה ויקהל משה.

Mas o Shemá, no qual se recita a aceitação do jugo da soberania dos Céus e do jugo das mitsvot, corresponde ao nível do pátio interno “voltado para o oriente (kadim)”; pois a Torá é chamada “parábola do Antigo (hakadmoni)”, Aquele que precede o mundo (kadmono shel olam), etc. Veja também o que está escrito sobre esse assunto no discurso que começa com “E Moshe reuniu”.

ובזהר פ' נח (דע"ה ב') לפי המק"מ [המקדש מלך] שם משמע דחצר הפנימית הוא עולם הבריאה וחצר החיצונה הוא עולם היצירה.

E no Zohar, Parashat Noach (fólio 75b), segundo a explicação do Mikdash Melech ali, depreende-se que o pátio interno é o Mundo de Beriá (Criação), e o pátio externo é o Mundo de Yetsirá (Formação).

וכן בזהר פ' חיי שרה (דקכ"ט ע"ב) ע"פ ישכון חצריך משמע דחצר נקי עולם היצירה כמ"ש במק"מ [במקדש מלך] וזהו ענין פסוד"י [פסוקי דזמרה] שהוא תפלת היצירה.

E também no Zohar, Parashat Chayei Sarah (fólio 129b), a respeito de ["habitará em Teus pátios"], depreende-se que o Mundo de Yetsirá é chamado "pátio", como está escrito no Mikdash Melech. Este é o sentido de Pesukei deZimra, que é a prece de Yetsirá.

ולפ"י [ולפי זה] ק"ש [קריאת שמע] שנקרא חצר הפנימית היינו עולם הבריאה. ובית זהו תפלת שמו"ע [שמונה עשרה] שהוא בחי' אצילות ת והיינו כי אצ"י הוא בחי' חכמה דכללות העולמות וזהו בחכמה יבנה בית כו'.

Assim, o Shemá, chamado de pátio interno, corresponde ao Mundo de Beriá. E a "casa" é a prece de Shemoneh Esreh, que corresponde ao nível de Atsilut. Isto é, Atsilut corresponde à Chochmá dos mundos em sua expressão geral e coletiva; e este é [o sentido de] "Com sabedoria se constrói uma casa", etc.

5 ואף גם לפי זה אינו סותר למשנ"ת [למה שנתבאר] לעיל דחצרות ה' הן בעולם האצילות כי באצילות עצמו יש ג"כ אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] אשר הכתר או החכמה נקי אצילות שבאצילות ובינה וז"א ונוקי [ונוקבא] נקי בי"ע שבאצילות ועמ"ש מזה בד"ה

E mesmo segundo esta explicação, isso não contradiz o que foi explicado acima: que "os pátios de Havayá" se encontram no Mundo de Atsilut. Pois no próprio Atsilut também há Atsilut, Beriá, Yetsirá e Assiá: Kéter (a Coroa) ou Chochmá é chamado Atsilut de Atsilut, e Biná, Zeir Anpin e Nukvá são chamados Beriá, Yetsirá e Assiá de Atsilut. E veja o que está escrito sobre isso no discurso que começa

להבין מ"ש בהגדה מזה זו כו' ולכן שייך חצרות בבי"ע ממש וגם באצילות כו', ובר"ח [ובראשית חכמה]
שער הקדושה פ"ב [פרק ב'] פ"י בכוונת הזהר ס"פ נח הנ"ל ששער החצר הפנימית הוא אור האצילות
שביום השבת הוא נפתח כו'

“Para entender o que se diz na Hagadá: ‘Esta matsá’”, etc. Portanto, [o termo] “pátios” se aplica a Beríá, Yetsirá e Assiá propriamente ditos, e também a Atsilut, etc. E em Reishis Chochmah, Shaar HaKedushah, capítulo 2, ele explica a intenção do Zohar, no final de Parshas Noach, mencionado acima: que “o portão do pátio interno” é a luz de Atsilut, que se abre no dia de Shabat, etc.

ועיין בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער השבת פכ"ד שבשבת מאיר א"פ [אור פנימי] עצמו של אצילות בבריאה,
ועיין מזה בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ וארא [בדף כ"ג ע"ב]

E veja Pri Etz Chaim, Shaar HaShabbos, capítulo 24: que no Shabat a luz interior (or pnimi) do próprio Atsilut brilha em Beríá. E veja sobre isso o Ramaz, no início de Parshas Va'era (no fôlio 23b):

שבבריאה יש ב' בחינות א' הוא האור שבעצם יקרא בשם בריאה והב' הוא אור אימא דאצילות המאיר
בה והיינו פנימיות ותוכיות הבריאה שמאיר ביום השבת עכ"ל [עד כאן לשונו]:

que em Beríá há dois níveis: o primeiro é a luz que, por sua própria essência, é chamada Beríá; e o segundo é a luz de Imá de Atsilut que nela brilha, isto é, a dimensão interior e o núcleo mais íntimo de Beríá, que brilha no dia de Shabat. Fim da citação.

6 ב והנה לקרב אל השכל ענין חצר החיצונה וחצר הפנימית ובית המלך והוא ע"ד הנז' [הנזכר] לעיל כי
האותיות נקראו אבנים וצירופיהם נק' חצרות ובתים.

2. Ora, para tornar compreensível ao intelecto o assunto do pátio exterior, do pátio interior e da casa do Rei: isso segue a linha do que foi mencionado acima, que as letras são chamadas “pedras”, e suas combinações, “pátios” e “casas”.

וידוע שיש אותיות הדבור ואותיות המחשבה, שאותיות הדבור יוצאים מהעלם אל הגילוי לחוץ לזולתו
ונעשה בחי' בפ"ע [בפני עצמו]

E é sabido que há letras da fala e letras do pensamento: as letras da fala saem da ocultação para a revelação, para fora, em direção a outra pessoa, e tornam-se uma entidade separada;

וזהו ענין חצר החיצונה משא"כ אותיות המחשבה שהן בבחי' העלם והמחשבה היא מתאחדת עם הנפש המשכלת תמיד בלי פירוד ע"כ היא הנק' חצר הפנימית.

e isso constitui o assunto do pátio exterior. Em contrapartida, as letras do pensamento estão num estado de ocultação, e o pensamento está constantemente unido à alma intelectual, sem separação; por isso, ele é chamado de pátio interior.

7 ועמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב בענין מחשבה ודבור שהם בחי' בריאה ויצירה כו' ע"ש.

E veja o que está escrito no discurso que começa com "Quem contou o pó de Yaakov", a respeito do pensamento e da fala: que são os níveis de Beriá e Yetsirá etc.; veja lá.

אך בחי' בית המלך שהוא ג"כ מאבנים ואותיות אלא שהמלך דר בו בקביעות משא"כ בחצר.

Mas [quanto ao] nível da casa do Rei, que também é feita de pedras e letras, a diferença é que o Rei habita nela permanentemente, o que não ocorre no pátio:

הענין כמו עד"מ למטה האותיות הם מעלימים על השכל ואין עצמיות השכל מתגלה מתוך האותיות.

o assunto é como na analogia do plano inferior: as letras ocultam o intelecto, e a essência do intelecto não se revela por meio delas.

8 ולפעמים שאין החכמה מתגלה כלל מתוך האותיות כמו מי שלומד בספר ומבין האותיות ואינו מבין הפשט ובאמת אפילו אותיות המחשבה אין עצמיות החכמה מתגלה בהן כלל.

E, às vezes, a sabedoria não se revela de modo algum no interior das letras, como no caso de alguém que estuda um livro e compreende as letras, mas não entende o sentido simples. Na verdade, nem mesmo nas letras do pensamento a essência da sabedoria se revela de modo algum.

ולכן בריאה שהיא מחשבה היא בחינת בריאה יש מאין וכמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו בפ"י בורא קדושים ישתבח שמך כו'.

Por isso, Beriá (Criação), que corresponde ao pensamento, é o nível da criação de algo a partir do nada, como se explica no discurso que começa com "Guardareis Meus Shabatot", sobre o significado de "Criador de seres sagrados; seja louvado Teu Nome", etc.

ולכן נק' בחי' האותיות למעלה בחינת חצר שאין המלך דר בו משא"כ בחי' בית המלך שהמלך דר בו בקביעות זהו בחי' האותיות שנמשך בהן גילוי עצמיות החכמה עילאה שלא יהיו האותיות מעלימים ומסתירים

Por isso, o nível das letras no alto é chamado de nível de um pátio, no qual o Rei não reside; ao passo que o nível da casa do Rei, na qual o Rei reside permanentemente, é o nível das letras nas quais se introduz a revelação da essência da Chochmá suprema (sabedoria), de modo que as letras não ocultem nem escondam

(ועמ"ש בענין קי"ס [קריעת ים סוף] בד"ה הנה ים סוף גבי והניף ידו על הנהר כו' ועמ"ש ע"פ אם בחקותי תלכו בענין אותיות החקיקה ואותיות הכתיבה כו' ע"ש), וכמ"כ [וכמו כן] עד"ז בעבודת ה' יש בחי' ישכון חצריך ובחי' נשבעה בטוב ביתך

(e veja o que está escrito a respeito da Abertura do Mar dos Juncos, no discurso que começa com “Eis o Mar dos Juncos”, sobre “Ele agitará Sua mão sobre o rio”, etc.; e veja o que está escrito sobre [o versículo] “Se caminhardeis em Meus estatutos”, a respeito das letras gravadas e das letras escritas, etc.; veja lá). Da mesma forma, no serviço a D'us há o nível de “ele residirá em Teus pátios” e o nível de “seremos saciados com a bondade de Tua casa”,

דהיינו מי שהוא עוסק בתורה ותפלה ומכוין את לבו לאותיות שבהם לבדם זהו בחי' ישכון חצריך אף שהוא בחי' חצר הפנימית.

isto é: aquele que se ocupa da Torá e da oração e dirige seu coração somente às letras delas está no nível de “ele residirá em Teus pátios”, embora esse seja o nível do pátio interior.

אבל מי שמעמיק דעתו ושכלו להבין פירוש המלות שבתפלה עד מקום שידו מגעת וכן בעיון שכלו בעסק התורה זהו בחי' נשבעה בטוב ביתך דאורייתא היכלא עילאה דקוב"ה [דקודשא בריך הוא].

Mas aquele que aprofunda sua mente e seu intelecto para compreender o significado das palavras da oração, até onde suas capacidades alcançam, e que igualmente emprega seu intelecto na contemplação durante o estudo da Torá, está no nível de “seremos saciados com a bondade de Tua casa”, pois a Torá é “o palácio supremo do Santo, bendito seja Ele”.

וזהו ענין כלתה נפשי לחצרות ה' שנק' כלה וארוסה לבד לפי שמקבלת רק מבחי' חצרות שהם האותיות לבד.

E este é o sentido de “Minha alma anseia pelos pátios de Havayá”: ela é chamada de noiva (kalah), mas apenas desposada, porque recebe somente do nível dos pátios, que são apenas as letras.

וזהו ענין קדושין (וכנז' [וכנוכר] לעיל בפנים) שקדושין ומאמר ענין אחד הוא. ומאמר היינו אותיות התורה כו'

E este é o sentido de kiddushin, noivado (como mencionado acima no texto principal): kiddushin e maamar ("pronunciamento") são uma mesma coisa. E maamar significa as letras da Torá, etc.,

שהם בחי' מקיפים כמו טבעת קידושין כו' אבל בחי' עיון התורה שנקלט בנפשו השגת התורה שהיא טפת חכמה עילאה

que são o nível das [luzes] abrangentes (makifim), como o anel de kidushin etc. Mas o nível do estudo contemplativo da Torá, no qual a compreensão da Torá, que é uma gota de Chochmá suprema, é absorvida pela alma,

וכן בתפלה להיות נקלט רוממות ה' אל תוך תוכו ופנימיותו בקרב איש ולב עמוק זהו נקרא בחי' נשואין שהוא בחי' פנימיות כו':

e, igualmente, na oração, que a grandeza de D'us seja absorvida no âmago de seu ser e em sua interioridade, "no íntimo do homem, e num coração profundo": isso é chamado o nível de nisuin (casamento), que é o nível da dimensão interior (pnimiyut) etc.

9 ג אך להבין מ"ש וארשתיך לי הנה יובן בהקדים פי' מ"ש במדרש שוחר טוב פרשה י"ט ע"פ מלא קרנך שמן ולך אשלחך אל ישי כו'

3. Mas para compreender o que está escrito: "E Eu te desposarei para Mim", isso será entendido mediante a explicação preliminar do que é dito no Midrash Shocher Tov, seção 19, sobre [o versículo]: "Enche teu chifre de óleo e vai; Eu te enviarei a Yishai", etc.:

כל מקום שנאמר לי אינו זו לא בעוה"ז ולא בעוה"ב [בעולם הבא] וכ"ה ג"כ במדרש רבה פ' ויקרא פרשה ב' אינו זו לעולם כו'.

"Onde quer que se diga 'para Mim' (li), isso não se afasta, nem neste mundo nem no Mundo Vindouro." E assim também está no Midrash Rabbah, Parashat Vayikra, seção 2: "não se afasta jamais", etc.

10 ומבואר במ"א בפ' יתרו כביאור ע"פ זכור את יום השבת, בענין מאמר שמואל לשאול וגם נצח ישראל לא ישקר

E explica-se em outro lugar, na Parashat Yitro, na explicação sobre [o versículo] “Lembra-te do dia de Shabat”, a respeito das palavras de Shmuel a Shaul: “E também a Eternidade de Israel não mentirá

ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם, שזהו תשובה על שביקש שאול ממנו שתשוב לו המלוכה.

nem mudará de ideia, pois Ele não é um homem para mudar de ideia”: essa foi a resposta ao pedido de Shaul para que o reinado lhe fosse devolvido.

11 והשיב לו שמואל שמאחר שכבר ניתנה לדוד אי אפשר להעביר המלוכה ממנו כי מלכות בית דוד נלקחה ממקום עליון שהיא מבחי'

Shmuel respondeu-lhe que, uma vez que já havia sido dada a David, era impossível tirar-lhe a realeza; pois a realeza da Casa de David foi tomada de um lugar elevado, que é do nível de

כי לא אדם הוא להנחם ולא כמלכות שאול שנלקחה מבחי' אדם כו' מבחי' חכמה ובבחי' אדם שייך ימינא ושמאלא ונמשך ההשפעה לפי מעשה התחתונים וע"כ יש שינויים כו'

“pois Ele não é um homem (adam) para mudar de ideia”, e não é como a realeza de Shaul, que foi tomada do nível de adam (“homem”), etc., do nível de Chochmá. No nível de adam, aplicam-se direita e esquerda, e o fluxo de influência é atraído para baixo conforme as ações dos seres inferiores; por isso há mudanças, etc.

אבל למעלה מבחי' אדם לית שמאלא בהאי עתיקא לפי שהוא המתנשא מימות עולם רם ונשא כו' וזהו ענין רמה קרני, ותרם כראים קרני כו'.

Mas, acima do nível de adam, “não há esquerda neste Atika (o Ancião)”, pois Ele é “Aquele que Se eleva desde os dias antigos”, “elevado e exaltado”, etc. E este é o sentido de “meu chifre está exaltado” e “ergueste meu chifre como o de um re'em”, etc.

12 וזהו פי' וענין המדרש דכ"מ [דכל מקום] שנאמר לי אינו זו לעולם והיינו לפי שהוא מבחינת דלית שמאלא כו' וע"כ לא אדם הוא להנחם ואין שייך שינוי.

E este é o significado e o sentido do Midrash segundo o qual, onde quer que apareça “para Mim” (li), isso jamais se afasta: isto é, porque provém do nível de “não há esquerda” etc.; por isso, “Ele não é homem para mudar de ideia”, e a mudança não se aplica.

וא"כ מובן מזה דפ"י לי הוא בחי' עתיקא וכן בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך לי פי' לי לעצמי שאינו מושג ואע"ג [ואף על גב] דפ"י

Sendo assim, compreende-se que o significado de li é o nível de Atika. E também no Pardes, em Erchei HaKinuyim, sob a entrada "Li", explica-se li como "para Mim mesmo", isto é, aquilo que não pode ser apreendido. E embora explique

דהיינו בבחי' בינה לא תברא דבינה נק' ג"כ עתיקא לפעמים כמ"ש בזהר ס"פ קרח הוא דא עתיקא שהתגלות עתיק הוא בבינה כו'

que isso corresponde ao nível de Biná (entendimento), isso não constitui uma refutação, pois Biná também é por vezes chamada Atika, como está escrito no Zohar, no final de Parashat Korach: "Hu' (Ele): este é Atika"; pois a revelação de Atik ocorre em Biná etc.

וע' בע"ח [בעץ חיים] שער תיקון נוקבא ספ"ב [סוף פרק ב'] הטעם שנק' בינה הוא כו'. ועפ"ז [ועל פי זה] יובן ג"כ ענין מ"ש וארשתיך לי דיהיו הקדושין לי ממש.

Veja também Etz Chaim, Shaar Tikkun Nukva, final do capítulo 2, [onde se explica] por que Biná é chamada "Hu" etc. Com base nisso, também se compreenderá o sentido do que está escrito: "Eu te desposarei para Mim": o desposório será verdadeiramente "para Mim".

והענין כי הנה אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו והוא ג"כ לשון אירוסין וקדושין (כמ"ש הרד"א [הרב דוד אבודרהם] גבי ברכת נטילת ידים) וא"כ מהו שאנו מבקשים קדשנו במצותיך כו' לשון להבא. והלא כבר קדשנו במצותיו.

A questão é a seguinte: dizemos "que nos santificou com Seus mandamentos", expressão que também se refere a erusin e kiddushin (noivado e santificação matrimonial), como escreve Rabi David Abudarham a respeito da bênção sobre a lavagem das mãos. Sendo assim, o que significa nosso pedido "Santifica-nos com Teus mandamentos" etc., no tempo futuro? Ele já não nos santificou com Seus mandamentos?

אך הענין דהנה מבואר במ"א בביאור ע"פ והיה לכם לציצית גבי וזכרתם את כל מצות דהמצות הן נק' מצות המלך דהיינו שהן בבחי' מלי' דאצילות

A questão, porém, é a seguinte: explica-se em outro lugar, na explicação sobre [o versículo] "E será para vós como tsitsit", a respeito de "e lembrareis todos os mandamentos", que as mitsvot são chamadas "os mandamentos do Rei"; isto é, correspondem ao nível de Malchut (soberania) de Atsilut (Emanação);

אך שרשן הוא בז"א וע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] של האדם ממשיך להיות המצוה אברין דמלכא דז"א ועוד שממשיכים ג"כ מא"א [מאריך אנפין] בז"א כו' ע"ש.

mas sua raiz está em Zeir Anpin (os atributos emocionais), e, por meio do despertar de baixo (it'a-ruta dile tata) da própria pessoa, ela atrai [a luz] para baixo, de modo que a mitzvá se torna "os membros do Rei" de Zeir Anpin; além disso, também atrai de Arich Anpin para Zeir Anpin etc.; veja ali.

עוד נתבאר זה במ"א בענין ההפרש שבין זכירה ראשונה שאמר וזכרתם את כל מצות הוי' לזכירה שניה שאמר למען תזכרו כו' מצותי.

Isso também foi explicado em outro lugar, a respeito da diferença entre a primeira lembrança, na qual se diz "E lembrareis todos os mandamentos de Havayá", e a segunda lembrança, na qual se diz "Para que lembreis" etc., "Meus mandamentos".

דזהו ג"כ ב' בחי' הנ"ל שבמצות אך מ"מ מבואר משם הטעם שנק' בחי' הב' מצותי ממש שלמעלה משם הוי' לפי שהוא המשכת אור א"ס בעצמו בז"א

Pois também estes são os dois níveis das mitsvot mencionados acima. No entanto, ali se explica por que o segundo nível é chamado verdadeiramente de "Meus mandamentos", que está acima do Nome Havayá: porque consiste na extensão da própria Luz Infinita (Or Ein Sof) para o Zeir Anpin,

דהיינו שממשיך מבחי' חיה יחידה שלמעלה מהכלים וזהו אני הוי' שאני הוא בחי' הכתר והוא נמשך להיות הוי' והוא בחי' מצותי ממש.

isto é, estende-se do nível de chayá e yechidá, que está acima dos recipientes. E este é [o sentido de] "Eu sou Havayá": "Eu" (Ani) é o nível de Kéter (a Coroa), e ele é estendido para tornar-se Havayá; este é o nível de verdadeiramente "Meus mandamentos".

ועיין מ"ש בביאור ע"פ וידבר אלקים דעשרת הדברות בענין זה דשרש המצות הוא המשכת א"א

E veja o que está escrito na explicação sobre [o versículo] "E Elokim falou", dos Dez Mandamentos, a respeito deste assunto: que a raiz das mitsvot é a extensão de Arich Anpin

(ועיין מזה בביאור ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב ועיין מזה באגה"ק [באגרת הקודש] בסופו ד"ה להבין מ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים]).

(e veja a respeito disso a explicação sobre [o versículo] "Vi, e eis um candelabro de ouro"; e veja a respeito disso Iggeres HaKodesh, no final, na passagem que começa "Para compreender o que está escrito em Pri Etz Chaim").

ועדייז י"ל [יש לומר] מה שאנו מבקשים קדשנו במצותיך אע"פ [אף על פי] שאנו אומרים אשר קדשנו במצותיו שכבר קדשנו.

E, nessa linha, pode-se explicar por que pedimos: “Santifica-nos com Teus mandamentos”, embora digamos: “Que nos santificou com Seus mandamentos”, [isto é,] que Ele já nos santificou.

כי מה שכבר קדשנו היינו כמו שנמשכו המצות למטה בבחי' מל' דאצילות המקבלת מז"א. אבל מה שאנו מבקשים קדשנו במצותיך היינו בחי' רמ"ח אברים דמלכא.

Pois o fato de Ele já nos ter santificado refere-se às mitsvot tal como foram estendidas abaixo, no nível de Malchut de Atsilut, que recebe do Zeir Anpin. Mas aquilo que pedimos com “Santifica-nos com Teus mandamentos” é o nível dos 248 membros do Rei.

13 ועיקר המשכה זו היינו המשכת א"א בז"א וכמו האבר שממשיך החיות מהנפש ממש לתוכו כמו העין ממשיך גילוי כח הראיה כו'

E a essência desta atração para baixo é a atração de Arich Anpin para dentro de Zeir Anpin; é como um membro que atrai para dentro de si a força vital da própria alma, assim como o olho atrai a revelação do poder da visão etc.

ולע"ל [ולעתיד לבוא] שנאמר וארשתיק לי. היינו ז"א כשיהיה מתעלה בבחי' ומדרגת א"א ממש, לכן נקי לי.

E, no Tempo Vindouro, a respeito do qual está dito: “E te desposarei para Mim”, isto é, quando Zeir Anpin for elevado ao próprio nível e grau de Arich Anpin; por isso é chamado “para Mim” (li).

והיינו מ"ש במ"א בד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל] אשר לא ימד ולא יספר דמספר היינו בחי' המצות שנתנו במספר.

E é isso que está escrito em outro lugar, no discurso que começa com “E o número dos filhos de Israel será... e não poderá ser medido nem contado”: que “número” é o nível das mitsvot, que foram dadas em número,

שלע"ל [שלעתיד לבוא] יתעלו בבחי' ולתבונתו אין מספר כו' שהוא ענין התגלות א"א שהוא בחי' אין סוף. e que, no Tempo Vindouro, elas serão elevadas ao nível de “e o Seu entendimento não tem número” etc., que é o assunto da revelação de Arich Anpin, o nível de Ein Sof (sem fim).

(ועמ"ש מזה ג"כ בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל). וע"ז אנו מבקשים קדשנו במצות'ך כו',

(E veja também o que está escrito sobre isso na explicação sobre [o versículo] “Quem contou o pó de Yaakov ou enumerou a quarta parte de Israel”). E por isso pedimos: “Santifica-nos com Tuas mitsvot” etc.;

וזהו ג"כ בקשת כנס"י [כנסת ישראל] ישקני מנשיקות פיהו ופ"י בזהר תרומה דקמ"ו סע"ב [סוף עמוד ב] מאן ישקני ההוא דסתיים כו' ובמה בההוא רתיכא עילאה עיין מק"מ [מקדש מלך] שם.

e esta é também a súplica da Congregação de Israel: “Que Ele me beije com os beijos de Sua boca”. E no Zohar, Terumá, fim do fôlio 146b, explica-se: “Quem me beijará? Aquele que está oculto” etc. “E com o quê? Com aquela carruagem suprema.” Veja o Mikdash Melech ali.

14 וע"ז נאמר וארשת'ך לי. ולכן הוא לעולם. כי בקדושין דעכשיו שהם מבחינת אדם העליון שהוא בחי' ז"א אשר שם ישחוי"ג [יש חוי"ג] ימינא ושמאלא ע"כ יש ירידה כו',

E sobre isso foi dito: “E Eu te desposarei para Mim”; e, por isso, é “para sempre”. Pois o desposório de agora provém do nível do Adam superior, o nível de Zeir Anpin, onde há Chessed (bondade) e Guevurá (contenção), direita e esquerda; por isso, há descida etc.;

אכן לע"ל [לעתיד לבוא] שיהיה התעלות ז"א בבחי' עתיקא ממש וזהו לי וע"ז הוא לעולם כי לית שמאלא כו'

mas, no Tempo Vindouro, haverá a elevação de Zeir Anpin ao próprio nível de Atika, e isso é “para Mim”; e, por meio disso, será “para sempre”, pois “não há esquerda” etc.,

ולא אדם הוא להנחם כנ"ל ועמ"ש סד"ה וידעת היום והשבות מענין זה שכשהיום יש עליות וירידות לפי שהוא מבחינת ממכ"ע [ממלא כל עלמין]

e “Ele não é homem para que mude de ideia”, como mencionado acima. E veja o que está escrito no fim do discurso que começa com “Reconhece hoje e guarda [no coração]”, sobre este assunto: que, hoje, há ascensões e descidas porque isso provém do nível da luz que preenche todos os mundos (memalê kol almin);

אבל לעתיד שיהיה גילוי סוכ"ע כו', ועיין בתד"א [בתנא דבי אליהו] ח"א [חלק א'] רפ"ו ע"פ ואהבת עולם אהבתיך משמע שגבוה מבחינת אהבה רבה כמש"ש [כמה שכתוב שם] אהבה רבה אהבתיך לא נאמר

mas, no futuro, haverá a revelação da luz que circunda todos os mundos (sovev kol almin) etc. E veja Tanna DeBei Eliyahu, Parte I, no início do capítulo 6, sobre [o versículo] “Com amor eterno (ahavat olam) Eu te amei”: isso indica que ele é superior ao nível do grande amor (ahavá rabá), como está escrito ali: “Não foi dito: ‘Com grande amor Eu te amei’,”

אלא אהבת עולם אהבתיך שמא תאמר אהבת הקב"ה שלש שנים או אהבת עשר שנים או אהבת מאה שנים לכך נאמר אהבת עולם אהבתיך עכ"ל [עד כאן לשונו],

mas: ‘Com amor eterno Eu te amei’. Talvez digas que o amor do Santo, bendito seja Ele, dura três anos, ou que é um amor de dez anos, ou um amor de cem anos; por isso foi dito: ‘Com amor eterno Eu te amei’.” Fim da citação.

והיינו על דרך המבואר כאן בפ"י וארשתיק לי לעולם שבחינה זו גבוה מאהבה רבה שהיא בז"א ועיין במא"א [במאורי אור] אות

E isso corresponde ao que é explicado aqui sobre o sentido de “E Eu te desposarei para Mim para sempre”: que esse nível é superior à ahavá rabá, que está em Zeir Anpin. E veja Meorei Or, letra

א' סעיף ל"ז ובסש"ב [ובספר של בינונים] פרק מ"ג דאהבה רבה גבוה מבחינת אהבת עולם, ויש ליישב דהנה יש ב' בחינת עולם מלי ובינה שהן שורש עוה"ז ועוה"ב [ועולם הבא]

alef, seção 37, e Sefer Shel Beinonim (Tanya), capítulo 43, segundo os quais a ahavá rabá é superior ao nível da ahavat olam. Isso pode ser conciliado: há dois níveis de olam (“mundo”), Malchut e Biná, que são a raiz deste mundo e do Mundo Vindouro

(כמ"ש בזח"א [בזהר חלק א'] פ' בראשית ל"ד א' ויגש דר"י [דרבינו יצחק] ע"א ויצא קנ"ח ב' ור"פ וארא ק"ב א' ובפרדס ערך עולם הבא)

(como está escrito no Zohar, Parte I, Parashat Bereshit, 34a; Vayigash, fólho 210a; Vayetzei, 158b; e no início de Parashat Va'era, 102a; e no Pardes, verbete “o Mundo Vindouro”);

ואהבה רבה הוא בז"א כמ"ש במא"א [במאורי אור] שם ובפרדס ערך אהבה וא"כ אהבת עולם שבמלי שהיא עלמא תתאה היא למטה מאהבה רבה שבתפארת

e ahavá rabá está em Zeir Anpin, como está escrito em Meorei Or, ali, e no Pardes, na entrada “Ahavá” (amor). Portanto, a ahavat olam que está em Malchut, que é o mundo inferior (alma tataá), está abaixo da ahavá rabá que está em Tiféret (beleza);

אבל אהבת עולם עלמא עילאה דבינה היא למעלה מאהבה רבה וגם כי התגלות עתיק הוא כבינה

mas a ahavat olam do mundo superior (alma ilaá), de Biná, está acima da ahavá rabá; e também porque a revelação de Atik ocorre em Biná,

והוא בחינת אהבה בתענוגים גם יש לומר עוד ע"פ מ"ש בד"ה הכלילי עינים מיין בפ"י וענין אהבת עולם שלמטה מבחי" אהבה רבה

e esse é o nível do “amor em deleites” (ahavá beta’anugim). Também se pode dizer mais, de acordo com o que está escrito no discurso que começa com “Seus olhos estão vermelhos de vinho”, sobre o significado e a natureza da ahavat olam que está abaixo do nível da ahavá rabá:

דהיינו לפי שנמשכת מבחינת עולם משא"כ פ"י לי לעולם לשון נצחיות ועמ"ש ע"פ שובה ישראל עד זהו ענין אהבת עולם שלמעלה מאהבה רבה.

isto é, porque ela é atraída do nível de olam (“mundo”); ao passo que o significado de “para Mim para sempre (le’olam)” expressa eternidade. E veja o que está escrito sobre [o versículo] “Retorna, ó Israel, até ...”: essa é a natureza da ahavat olam que está acima da ahavá rabá.

15 ומזה יובן הא דבעינן בקדושין שיאמר לי דבעינן כדכתיב וארשתיך לי כו'. ועיין בזהר גדול ח"א [חלק א']

דט"ו ע"א פ"י ג"כ וארשתיך לי בגין דינקא לימינא כו'

Disso se compreenderá por que, para o kiddushin (noivado), é necessário que ele diga “para mim” (li): pois é necessário que seja como está escrito: “Eu te desposarei para Mim”, etc. Veja também o Zohar Maior, Parte I, fôlio 15a, que igualmente explica “Eu te desposarei para Mim”: “porque ela se nutre da direita”, etc.

ושרש הענין היינו שתקבל מבחי" דלית שמאלא בהאי עתיקא וזהו טוב לחסות בה' מבטוח באדם כמ"ש במ"א דר"ל [דרוצה לומר] מבחינת אדם העליון כו'

A raiz do assunto é que ela deve receber do nível de “não há esquerda nesse Atika”. E este é [o sentido de] “É melhor buscar refúgio em Havayá do que confiar no homem (adam)”, como se explica em outro lugar: isto é, do que confiar no nível do Adam superior, etc.

(ועיין עוד ברע"מ [ברעיא מהימנא] פ' תצא דרע"ז ע"א ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] שם ועמ"ש בפ' תצא ע"פ כי ההרים ימושו כו' וברית שלומי לא תמוט כו') והנה בחי' זו נמשך ע"י לבי ובשרי ירננו אל כו'

(Veja também Raaya Mehemna, Parashat Ki Teitse, fólíio 277a, e o Ramaz ali; e veja o que está escrito em Parashat Ki Teitse sobre [o versículo] “Pois os montes podem se afastar”, etc., “mas Minha aliança de paz não será abalada”, etc.) Ora, este nível é atraído por meio de “meu coração e minha carne exultam por”, etc.,

שהוא בחי' הכלות אל מהותו ועצמותו ית' שלמעלה מעלה מבחי' חצרות ה' שע"י נמשך וארשתיק לי כו' וזהו ענין במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] עומדים כו' וזהו ענין רוב טוב לבית ישראל.

que é o nível de kelot — o anseio até a extinção em direção ao Seu Ser e Essência, bendito seja —, muito, muito acima do nível dos “pátios de Havayá”; e por meio disso é atraído “Eu te desposarei para Mim”, etc. Este é o conceito de “No lugar em que os baalei teshuvá se encontram”, etc.; e este é o conceito de “e grande bondade para a casa de Israel”.

וגם פ"י וארשתיק לי לעולם שיהיה הגילוי למטה ממש ולא יהי' [יהיה] העולם מסתיר והיינו לפי שיהי' [שיהיה] הגילוי מבחי' המגביהי לשבת ע"כ הוא המשפילי כו' שיהי' [שיהיה] הגילוי לעולם ממש למטה.

Além disso, o sentido de “Eu te desposarei para Mim para sempre” (le'olam) é que a revelação estará efetivamente aqui embaixo, e o mundo não a ocultará. Isto é, como a revelação virá do nível de “Aquele que habita nas alturas”, Ele é, por isso, “Aquele que Se abaixa”, etc., de modo que a revelação esteja no próprio mundo (la'olam), aqui embaixo.

וזהו ענין אהבת עולם אהבתנו כו' חמלה גדולה ויתרה כו' היינו בחינת וארשתיק לי ממש לעולם:

E este é o conceito de “Com amor eterno nos amaste”, etc., “com grande e abundante compaixão”, etc.: isto é, o nível de “Eu te desposarei para Mim para sempre”, em sentido literal.

16 ד' ובהרמ"ז [והרב משה זכות] פ' תרומה (דקל"ד ע"ב) ע"פ ויקחו לי תרומה פ"י לי היינו חכמה עילאה שהוא נשמת כל העולמות כו'

4. E o Ramaz, sobre Parashat Terumá (fólíio 134b), a respeito de [versículo] “E tomarão para Mim (li) uma oferta”, explica que li é a Chochmá suprema, que é a alma de todos os mundos, etc.;

ולכן כל מקום שנאמר לי קיים לעולם כו' והוא שם ע"ב [שם ע"ב] שעיקרו ד' יודיין גימטריא לי, ועמ"ש מענין ד' יודיין אלו בביאור ע"פ ומספר את רובע ישראל.

e, portanto, onde quer que se diga li, isso perdura para sempre, etc.; e trata-se do Nome de setenta e dois (AB), cuja essência são quatro yudim, cujo valor numérico é li. E veja o que está escrito sobre esses quatro yudim na explicação de [versículo] “ou contou a quarta parte de Israel”.

ויש לפרש לפי [לפי זה] ענין וארשתיך לי ע"ד מ"ש האריז"ל [האריז"ל זכרוננו לברכה] בפ"י הפסוק ביום ההוא יהיה שלעתיד יהיו זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] שהם ו"ה במדרגת או"א [אבא ואימא] ממש הנק' י"ה וזהו בחי' יהיה נמצא כנס"י [כנסת ישראל] שהיא בחינת ה' תתאה.

E, segundo isso, pode-se explicar o assunto de “E te desposarei para Mim” à luz do que o Arizal escreve ao explicar o versículo “Naquele dia será (yihyeh)”: no Futuro, Zeir Anpin e Nukvá, que são vav-hei, estarão no mesmo nível de Abá e Imá, que são chamados yud-hei; e este é o nível de yihyeh. Segue-se que a Congregação de Israel, que corresponde ao hei inferior,

תקבל מבחי' יו"ד שהוא חכמה עילאה ממש (ועמ"ש בפ"י חיי שרה סד"ה יגלה לן טעמיה).

receberá do nível de yud, que é a própria Chochmá suprema (e veja o que está escrito em Parashat Chayei Sarah, no final do discurso que começa “Que Ele nos revele a sua razão”).

והיינו כי פי' כנס"י [כנסת ישראל] היינו שמקבלת מישראל דלעילא וישראל היינו לי ראש אך יש בחי' ישראל זוטא וישראל סבא וכמ"ש סד"ה ואלה שמות בניי [בני ישראל] דישראל זוטא

Isto é, o significado de “Congregação de Israel” é que ela recebe de Israel do alto, e Yisrael significa li rosh (“uma cabeça para Mim”). Mas há o nível de Yisrael Zuta (o Israel menor) e Yisrael Saba (o Israel ancião), como está escrito no final do discurso que começa “E estes são os nomes dos filhos de Israel”: Yisrael Zuta

היינו המשכת ח"ע [חכמה עילאה] שנמשך ומתפשט בהמדות אך לעתיד יהיה גילוי עצמיות חכמה עילאה עדן העליון כו'

é a Chochmá suprema que é transmitida e se estende pelos atributos emocionais (midot); mas, no Futuro, haverá a revelação da essência da Chochmá suprema, o Éden supremo, etc.,

ישראל סבא לי ראש ממש ועמ"ש מזה בביאור ע"פ אני ה' אלקיכם דפרשה ציצית ועמ"ש [ועיין מה שכתוב שם] מענין מ"ש בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה שבחינת תורת ה' הוא תורה שלמעלה שיתגלה לע"ל [לעתיד לבוא]

Yisrael Saba, li rosh propriamente. E veja o que está escrito sobre isso na explicação de [versículo] “Eu sou Havayá, vosso D'us”, da passagem de tsitsit; e veja ali o que está escrito sobre “Seu desejo está na Torá de Havayá, e em sua Torá medita”: o nível da “Torá de Havayá” é a Torá do alto, que será revelada no Futuro,

והיינו ע"י עסק התורה שלפנינו שהיא כלי לגילוי זה וכן עדיין במצות שיש ב' בחי' חסד כו' ע"ש וזה ענין קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך.

e isso ocorre por meio do estudo da Torá que temos diante de nós, que é um recipiente para essa revelação; e, de modo semelhante, também nas mitsvot há dois níveis de Chessed, etc.; veja ali. E este é o sentido de “Santifica-nos com Tuas mitsvot e concede-nos nossa porção em Tua Torá”.

בתורתך היא תורת ה' שיתגלה לע"ל [לעתיד לבוא] ע"י עסק התורה עכשיו ועז"נ [ועל זה נאמר] וארשתיך לי כו' וידעת את ה':

“Em Tua Torá”: esta é “a Torá de Havayá”, que será revelada na Era Vindoura por meio do estudo da Torá agora. E a respeito disso foi dito: “Eu te desposarei comigo”, etc., “e conhecerás Havayá”.

LikuteiTorah.com
A PARASHÁ CHASSÍDICA

Sobre esta edição

Esta edição contém o texto hebraico e a tradução em português.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Nossa tradução em português, feita a partir da nossa tradução inglesa do hebraico, sem as notas da Kehot: CC BY 4.0.

Esta edição como um todo: CC BY-NC 4.0. Pode ser copiada, impressa e compartilhada livremente, citando a Kehot Publication Society e likuteitorah.com; não pode ser vendida. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

A tradução para o português foi feita a partir da edição em inglês de likuteitorah.com com ajuda de IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), com o hebraico ao lado para conferência; ainda não foi revisada por um editor humano. Confira com o hebraico tudo o que for importante.

O Rebe pediu que os maamarim da parashá da semana, a “Parashá chassídica”, sejam estudados durante essa semana, distribuídos pelos seus sete dias (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Por que estudá-la, e as brachot do Rebe: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Um projeto gratuito e sem fins comerciais; nada aqui é vendido. Sem afiliação com a Kehot, o Sefaria ou a Biblioteca de Lubavitch. © likuteitorah.com

De likuteitorah.com/pt/likutei-torah/bamidbar/10/

DEDICADO EM HONRA DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

O pai do Rebe, Reb Levi Itzchak